Değer Kaybı Hesaplaması Nasıl Yapılır?

Günümüzde kaza oranlarının bir hayli arttığı göz önünde bulundurulduğunda özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde aracı kaza yapan kişiler için en merak edilen konulardan bir tanesi araçta oluşacak değer kaybı ve bu değer kaybı hesaplaması nasıl yapılacağı hususlarıdır.

Bu yazımızda değer kaybının nasıl hesaplanacağı ve değer kaybı hesaplamasında hangi kriterlerin dikkate alındığı hususlarına açıklık getireceğiz.

Bilindiği üzere bir aracın hasara uğraması nedeniyle araçta bir değer kaybı oluşacağı yargı kararlarıyla hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda değer kaybı hesaplamasının nasıl yapıldığının ve hesaplama yapılırken hangi kriterlerin dikkate alındığının belirlenmesi önem arz etmektedir. Değer kaybı hesaplaması için iki farklı yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemler aşağıda ele alınacaktır.

Hesaplama Yöntemleri

Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlar EK-1 Hesaplama Tablosuna Göre Değer Kaybı Hesaplama

Bu hesaplama yöntemi güncel yargı uygulamasında kabul edilen ve hesaplamaya esas alınan bir hesaplama yöntemi olmamakla birlikte bazı bilirkişilerin bu hesaplama yöntemini esas alması nedeniyle bu hesaplama yöntemine de yazımızda yer verme mecburiyeti hissediyoruz.

Bu hesaplama yöntemiyle genel şartların EK-1 adlı ekinde bir formülasyon oluşturulmuş bu formülasyona göre bir hesaplama yöntemi belirlenmiştir. Bu hesaplama yöntemi uyarınca araçta hasar oluşmuş her bir parçanın araçta oluşturacağı değer kaybı oranı belirlenmiştir.

Örneğin ilgili formülasyona göre Arka Panel adlı araç parçasının hasara uğraması halinde değer kaybı hesaplamasında izlenecek çarpan formülü 2.5'dur. Ama başlangıçta da belirttiğimiz üzere bu hesaplama yöntemi değer kaybı hesaplamalarında YARGI KARARLARI uyarınca kullanılamayacak bir hesaplama yöntemi olup hesaplamanın aşağıda detaylı bahsedeceğimiz REEL DEĞER KAYBI esasına göre yapılması gerekmektedir.

Reel Değer Kaybı Esasına Göre Değer Kaybı Hesaplama

Bu hesaplama yöntemine göre aracınızdaki değer kaybı reel piyasa şartlarındaki gerçek düşüşe bakılarak hesaplanmaktadır.

Daha açık ifade etmek gerekirse bu hesaplama yöntemine göre aracınızın kazadan bir gün önceki piyasa rayiç fiyatı ile kaza sonrası hasarlı halinin piyasa rayiç fiyatı arasındaki fark reel değer kaybını oluşturmakta bu hesaplama yöntemi de REEL DEĞER KAYBI HESAPLAMA YÖNTEMİ olarak ifade edilmektedir.

Bu hesaplama yöntemi hakim/hakemler tarafından muteber kabul edilen ve esas alınan hesaplama yöntemi olup Yargıtay Kararları uyarınca da bu hesaplama yöntemi değer kaybı hesaplanmasında esas alınması gereken hesaplama yöntemidir.

Bu konuda Yargıtay 17. Hukuk Dairesi 2016/4690 E.-2016/7983 K. Sayılı ve 20.09.206 tarihli ilamıyla uygulamaya şu şekilde yol göstermektedir: *"Araçta meydana gelen değer kaybının; Aracın serbest piyasa koşullarına göre kaza tarihi itibariyle hasarsız haldeki ikinci el rayiç değeri ile aracın yaşı, özellikleri, hasar miktarı ve hasarlı kısmın özellikleri dikkate alınarak, kazadan sonraki hasarlı halinin rayiç değeri tespit edilip bu iki miktar arasındaki azalmaya (farka) göre hesaplanması gerekir."*

Söz gelimi bilirkişi tarafından aracınızdaki değer kaybı hesaplaması EK-1 formülasyonuna göre yapılmış ise bu hesaplama yöntemi ile hesaplanan değer kaybı Yargı kararları uyarınca kabul edilen hesaplama yöntemi olmayıp bu bilirkişi raporuna itiraz hakkınız bulunmaktadır.

Değer Kaybı Hesaplanırken Dikkat Edilen Hususlar

Değer kaybı hesaplaması belirli bir formülasyona göre yapılamadığından reel piyasa şartlarının ve fiyatların belirlenmesinde araçların belirli özellikleri hesaplamada dikkate alınmaktadır. Bu özellikler şu şekildedir:

- Aracın ikinci el piyasa değeri
- Geçmişte yaşadığı hasarlar
- Aracın kilometre durumu
- Üretim yılı
- Hasar gören parçalar ve bunların araçtaki değeri

Bu hususlar aracınızda oluşan değer kaybına etki eden hususlar olup bilirkişi hesaplamasında da bunlar dikkate alınmaktadır.

Değer Kaybında Zamanaşımı

Madde 109 – Motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde, kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar.

Dava, cezayı gerektiren bir fiilden doğar ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörmüş bulunursa, bu süre, maddi tazminat talepleri için de geçerlidir.

Zamanaşımı, tazminat yükümlüsüne karşı kesilirse, sigortacıya karşı da kesilmiş olur. Sigortacı bakımından kesilen zamanaşımı, tazminat yükümlüsü bakımından da kesilmiş sayılır.

Motorlu araç kazalarında tazminat yükümlülerinin birbirlerine karşı rücu hakları, kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirdikleri ve rücu edilecek kimseyi öğrendikleri günden başlayarak iki yılda zamanaşımına uğrar.

Diğer hususlarda, genel hükümler uygulanır.

İlgili kanun hükümlerinden de anlaşılacağı üzere Araç Değer Kaybı Davası'nda zamanaşımı süresi; kazanın zarar gören tarafının, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten itibaren *''2 YIL''* ve her halükârda kaza gününden itibaren *''10 YIL''* şeklindedir.

İkinci defa aynı yerden hasar gören araçta değer kaybı oluşur mu?

Güncel yargı kararları uyarınca bir araç aynı yerden ikinci defa hasarlandığında araçtaki parçanın öncesinde hasarlandığı göz önüne alındığında ikinci el piyasasındaki alım ve satımlarda bu parçanın değer kaybı oluşturmayacağı kabul edilmektedir.

Aracın kilometresi yüksek ise değer kaybı çıkmayabilir mi?

Bu hususta belirtmek gerekir ki 01.04.2020 tarihinden önceki genel şartlar uyarınca aracının kilometresinin 165.000 kilometreden fazla olması durumunda değer kaybı çıkmıyordu ama bu genel şartlarda değişiklik yapılmasına dair yayımlanan yeni genel şartlar uyarınca bu kısıtlama kaldırılmıştır. Buradan yola çıkarak belirtmek gerekir ki

değer kaybı hesaplaması yapılırken aracın kilometresinin düşük olmasının değer kaybına olumlu etkisi bulunmakta ise de aracın kilometresi yüksek diye değer kaybı çıkmayacağı durumu da güncel Yargıtay kararları uyarınca hukuka uygun değildir.